

Aardrupsen

Agrotis spp.

Aardrupsen zijn de larven van vlinders van de familie Noctuidae ofwel uilvlinders. Binnen deze familie geven de rupsen van het geslacht *Agrotis* de meeste schade. Soorten die geregeld voorkomen, zijn onder andere *Agrotis segetum*, *Agrotis exclamationis* en *Agrotis ipsilon*.

Herkenning

- Rupsen liggen in rusthouding opgerold in de grond
- Bruine vlinders hebben een vleugellengte van 4-4,5 cm

Agrotis segetum

- Rupsen: glimmend grijs met paarse tint; lichte ruglijn met donkere zomen; brede bruinachtige zijlijnen. Ieder lichaamssegment heeft aan de bovenzijde vier kleine wratten.
- Vlinders: bleekgrijze voorvleugels met zwarte golflijnen en donker omlijnde vlekken

Agrotis ipsilon

- Rupsen: donkergrijs tot bruingrijs met tamelijk brede bruinachtige ruglijn en lichtere zijlijnen. Ieder lichaamssegment heeft aan de bovenkant vier grote en aan de zijkant drie kleine wratten.
- Vlinders: brede lichtbruine band aan onderzijde voorvleugels; onopvallende ronde vlekken in donkerbruine deel.

Agrotis exclamationis

- Rupsen: op bovenzijde bruin, aan onderkant grijs.
- Vlinders: opvallende niervlek en massiefzwarte pijlvlek op voorvleugels.

Vlinders van aardrupsen: *Agrotis exclamationis* (links) en *Agrotis segetum* (rechts).

Bron: Wageningen UR Glastuinbouw.

Aardrups.

Bron: Wageningen UR Glastuinbouw.

Levenswijze

Vlinders van het geslacht *Agrotis* doorlopen 2 generaties per jaar. De motten verschijnen alleen 's nachts in de periodes april-juni en juli-september. Afhankelijk van de soort worden eitjes apart, in kleinere of in grotere groepen gelegd op bladeren, stengels of soms op de grond. In 1 à 2 weken tijd kan een mot 800 à 1500 eieren leggen. Binnen 1 of 2 weken komen de eieren uit. Het eerste larvale stadium duurt circa 1 week. In de eerste 2 larvale stadia bewegen ze zich als spanrupsjes over de bladeren. Vanaf het derde stadium (als ze ongeveer 2 weken oud zijn) worden de aardrupsen lichtschuw en begeven ze zich overdag in de grond. Zij doen hun schadelijke werk dus 's nachts boven de grond. De rupsen worden uiteindelijk ongeveer 4 à 5 cm lang. Ze doorlopen 5 à 7 larvale stadia, waarna ze zich in de grond verpoppen. De rupsen overwinteren in de grond. Vochtige omstandigheden zijn ongunstig voor de ontwikkeling van aardrupsen.

Periode met schade in het jaar

Waardplanten

Aardrupsen zijn niet gewasgebonden, maar geven vooral schade in alle slasoorten en andijvie. Schade door aardrupsen komt het meest voor in de maanden september en oktober. De meeste problemen met aardrupsen kunnen verwacht worden als in de zomer de grond een aantal weken braak ligt. Ook bij zeer droog geteelde voorvruchten (bonen, kruiden en zaadteelt) kan de aantasting aanzienlijk zijn. Daar waar jaarrond bladgewassen geteeld worden, is de aantasting gering.

Schadebeelden

- In de eerste 2 larvale stadia eten aardrupsen kleine ronde gaatjes. Deze zien er in het eerste stadium uit als venstervraat en in het tweede stadium als hagel-schade.
- In het derde stadium eten aardrupsen in de nacht aan delen van de plant, die vanaf de grond gemakkelijk bereikbaar zijn (wortelhals, knollen, bladeren, stengelvoet en stengels). De vraatschade heeft een grillig patroon.
- Aardrupsen trekken plantendelen de grond in.
- Aardrupsen knagen gaten in ondergrondse delen.
- Bij bladgewassen eten aardrupsen jonge planten helemaal op. Planten inboeten zonder de rups te verwijderen, heeft daarom geen zin.

Schade bij radijs.

Bron: Wageningen UR Glastuinbouw.

Schade bij krulandijvie.

Bron: Horti-Consult bv.

Schade aan jonge slaplant.

Bron: Horti-Consult bv.

Schade aan jonge slaplant.

Bron: Horti-Consult bv.

Bestrijding

- Bestrijding kan het beste 's avonds plaatsvinden als de aardrups actief is.
- Hoe warmer en vochtiger het is, des te beter het effect van de bestrijding.
- Vochtige omstandigheden zijn ongunstig voor de ontwikkeling van aardrupsen.